

Zsák-álmom

Bethlenfalvy Ádám

Csoport: 8-10 évesek, 20 körüli létszám

Időtartam: 120 perc, csoporttól függően egy szünettel

Szükséges kellékek, anyagok: csomagoló papír, A4-es lapok, filcek, tollak, kréták, egy nagy vászonzsák vagy tarisznya

Tanulási terület: szegénység, külső körülmények és belső folyamatok közötti kapcsolat, álmok

Történetváz: A szegény halászfalu lakói egyszer csak arra lesznek figyelmesek, hogy az általuk vízbe dobált rémálmok miatt elmenekülnek a halak, veszélybe kerül a megélhetésük. El kell dönteniük, hogy mit kezdjenek a rémálmaikkal...

Fókusz: Mit kezdünk a félelmeinkkel?

1. **Tanári narráció:** „Volt egyszer, hol nem volt, egy távoli tenger partjainál, egy sziklás zord szigeten egy szegény halászfalu. Ebben a kis faluban, keményen dolgozó, a napi betevő falatért folyamatosan küzdő emberek élet. A férfiak minden reggel összeszedték halászhálójukat, köteleiket és más szerszámait és összegyűltek a hatalmas, hullámos tenger partján, hogy rozoga kis halászhajóikat vízre tegyék és kifogják a tengerből családjuk számára a másnapi ebédet. Jobb napokon, indulás előtt közösen elfogyasztották reggelire való elemőzsiáikat, inségesebb időkben üres hassal vágtak neki a habzó vizeknek.”

2. **EGÉSZ CSOPORTOS TABLÓBAN:** halászok indulnak reggel, éppen kel fel a nap. Aprólékosan megmunkált képet csinálunk. Ha nehéz a gyerekeknek rögtön szobrot csinálni, akkor eljátszhatják előbb azt, amit az általuk formált figurák éppen csinálnak, és azt a mozgást merevíthetjük állóképpé. A környezetet közösen építjük fel abból, amit szerepben „látunk” maguk körül a tablóban álló gyerekek.

Pl.: Milyennek látják most a tengert? Hogy néz ki a házuk a távolból?

3. **Megbeszélés:** Mik lehetnek a legnagyobb félelmeik? Mire vágyhatnak ezek a férfiak?

Ehhez, ha kell, visszarakhatjuk a kép azon részeit, melyekről beszélünk, hogy meg tudjuk nézni kívülről, hogy gondolkodhassunk rajta.

4. **KÖZÖS TÉRKÉPRAJZOLÁS:** közösen megrajzoljuk a szigetet, annak legfontosabb pontjait. Fontos megállapodnunk azokban a dolgokban, amiket rögzítünk a térképen.

Nem véletlenül él a falu halászatból, nincs más lehetőség a megélhetésre, nem termékeny a talaj stb.

5. **NARRÁCIÓ:** Miközben a férfiak elindultak veszélyes útjukra, a faluban maradt öregek, asszonyok, gyerekek is ébredtek, és nekikezdték mindennapi feladataik elvégzésének.

6. **HANGJÁTÉK készítése** az ébredező faluról. Milyen hangjai lehetnek egy ébredező, szegény kis falunak? Egy rövid megbeszélés után ezt mi magunk eljátszhatjuk. A csoport érettségétől függ: esetleg meg kell-e előbb állapodnunk abban, hogy ki milyen hangot csinál, vagy hagyjuk, hogy mindenki a másikat és az egész csoport hangjait figyelve közben találja ki a hangokat.

7. **Megbeszélés:** A hangjátékot egy megbeszélés követi, itt megállapodunk olyan konkrét emberekről, akik a faluban laknak.

Pl.: Ki lehetett az, aki olyan nagyot ásított? Kinek az ajtaja nyikorgott?

8. **Egyéni RAJZOLÁS:** Mindenki egy-egy olyan tárgyat rajzol meg, ami a falu valamelyik lakójának fontos lehet. A lehető legpontosabb rajzot próbáljuk készíteni. Fontos itt észben tartani, hogy milyen körülmények között, mekkora szegénységben élnek a falu lakói. A rajzolás közben a tanár a diákok között járkálva kérdezgetheti a gyerekeket a tárgyak történetéről, hogy mélyítse a tudásukat róla.

Pl.: Mióta használják ezt a tárgyat? Elképzelhető, hogy ezt a (valami)t örökölte? Miért ragaszkodik pont ehhez annyira? Szereti vagy utálja?

9. **Beszámoló:** A diákok egyesével bemutatják a tárgyakat, és egy pár szót szólnak arról, hogy miért fontosak ezek a tulajdonosaik számára. Minden bemutatott tárgy után bejelöljük a térképen azt, hogy a faluban hol lakik annak gazdája.
10. **EGÉSZ CSOPORTOS IMPROVIZÁCIÓ:** „Az egyik nap egy fiú rohanva hozta a partról a hírt, hogy a halászhalmok egészen nagy halat fogtak, és azt beszélnek ebből lakomát csaphat az egész falu, mindenki készüljön fel a sütés-főzésre, mire odaérnek...” Rövid egyeztetés után (*kik lesznek halászhalmok, kik fognak az otthon maradt asszonyok, öregek, gyerekek szerepébe bújni*) elkezdhetjük játszani ezt a helyzetet.
11. **Tanári narráció:** „De természetesen egy hal nem tarthat sokáig, és ahogy teltek-múltak a napok, hetek, őséges idők következtek. Az egyik ilyen őséges reggelen, a falu egyik eldugott csücskében, valamelyik ház mögött, egy sötét, szűk szobában, egy árva fiú ébredett és készült aznapi teendőire...”
12. Egy képet látunk, ebben vagy a tanár játssza a fiút, vagy egy előre felkészített diák (**BEÉPÍTETT SZEREPLŐ**) veszi fel ezt a szerepet. A fiú térdeit átkulcsolva ül, és mereven bámul egy előtte fekvő üres zsákra. A fiú lassan felemeli jobb kezét és megdörzsöli a szemét, majd lassan elindul a keze a zsák felé. Félúton megáll a kéz és lassan leereszkedik a földre.
13. **Jelenet rövid értelmezése („fejtése”):** Mit láttunk pontosan? Mi járhatott a fiú fejében? Mit jelenthet neki ez a zsák?
14. **Tanári narráció,** amelyből kiderül, hogy ennek az árva fiúnak az a munkája a faluban, hogy a ház mögé kitett rémálmokat összeszedje.
15. **A zsák felmutatása** – Egy rémálommal teli zsák! Milyen lehet ez a zsák, amikor tele van? Milyen lehet cipelni? Ha igénye van rá a csoportnak, akkor ezt kipróbálhatjuk, akár többen is bemutathatják társaiknak, hogy ők milyennek képzelik.
16. **KIS CSOPORTOS JELENET készítése:** rémálom megjelenítése kicsoportokban. Hasznos lehet, ha rögzítjük a csoportok számára, hogy kinek az álmát készítik – a már korábban megjelent szereplők közül lehet választani.
17. **Beszámoló a csoportok tevékenységéről:** a jelenetek bemutatása
18. **Egész csoportos megbeszélés:** Honnan jönnek a rémálmok? Azt keressük, hogy milyen konkrét helyekből, dolgokból, eseményekből eredhetnek a rémálmok. Itt példaként használhatjuk az előbb elkészített álmok egyikét.
19. **Narráció:** „Addig, addig dobálták bele a falusiak a rémálmokkal teli zsákokat a tengerbe, míg azok idővel, a hullámok erejétől ki nem nyíltak, és elszabadulva egyre nagyobb és nagyobb hullámokat nem szítottak. A halászhalmok munkája pokollá vált a tomboló tengeren.”
20. **MÍMES JÁTÉK:** Egész csoportban készítünk arról néma, lassított jelenetet, amikor kiér a halászhalmok a rémálmokkal teli, háborgó tengerrészre.
21. **GYŰLÉS:** A falu népe egy gyűlést hívott össze, hogy megbeszéljék, mit tegyenek ezzel a helyzettel, mit kezdjenek rémálmaikkal. A tanár az egyik falusi lakos szerepében afelé tereli a gyűlést, hogy ne új helyet keressenek a rémálmok elhelyezésére, hanem az igazi okokat találják meg, és azokat szüntessék meg.
Itt is nyugodtan lehet használni példaként a korábban elkészített rémálmokat. A tanár lehetőleg szerepben adja ki a feladatokat az ötletek kipróbálására. Akár improvizációban, gyakorlati feladatként vagy írott formaként.
22. **Ötletek kipróbálása különböző formák segítségével:** **TABLÓ, JELENETKÉSZÍTÉS, FÓRUM-SZÍNHÁZ** stb.
23. **Egész csoportos megbeszélés:** Mi volt a legjobban működő megoldás? Melyik megoldást fogják megjegyezni és használni a falusiak a jövőben?

24. Tanári narráció: A falusáiknak lassan, de sikerült megtalálniuk és megszüntetniük rémálmaik okait. A tenger idővel lenyugodott, az elszabadult álmok messze úsztak. Idővel elégséges halat fogtak, később gyümölcsöt is természettek a falu lakói. Történelmük eme zavaros pillanatáról pedig egy szobrot készítettek, hogy utódaik sose felejtsek el, mit is kell tenniük, ha rémálmaik felkavarják életüket...”

25. Egész csoportban ELKÉSZÍTJÜK A SZOBROT.

A DRÁMAPEDAGÓGIA – a hátrányos helyzetű tanulók integrált nevelésének elősegítésére című kurzus képzőinek és mentorainak felkészítése, Esztergom, 2006. augusztus 21-24. és szeptember 7-10.¹ Kaposi László felvétele

A rút kiskacsa

Szakall Judit

Csoport: A 2-3. osztályosoknak szóló drámaóra a gyerekek részéről nem kíván különösebb drámabeli jártasságot.

Körülmények:

térigény: osztályterem, közepén szabad térrel

időtartam: egy tanóra

A játék időtartama: 45 perc

Kellékek: cédulák, borítékok, papír, ceruza

Tanulási terület: az előítélet természete; a kirekesztés; a csoport hozzáállása a közösség által kivetett egyénhez; a saját felsőbbrendűség kialakulása

Téma: A rút kiskacsa történetéhez kapcsolva egy baromfiudvarban történő kiközösítés feldolgozása. Az állatok magatartásának vizsgálata a gyermeki közösség viselkedésének, a kirekesztések természetének vizsgálatát segítheti.

¹ A továbbiakban nem ismétljük a fenti szövegű képaláírást.